



KOMENTARZ

Rola amunicji kasetowej i broni termobarycznej w taktyce wojskowej Rosji

Marcin Andrzej Piotrowski

Mimo relatywnego powodzenia ofensywy na południu Ukrainy, Rosja wydaje się być daleko od osiągnięcia swojego maksymalnego celu politycznego, czyli zmiany lub kapitulacji władz w Kijowie. Z tego powodu może zmienić taktykę wykorzystania swoich sił i środków do walk w dużych miastach i stolicy Ukrainy. Elementem adaptacji może być zastosowanie przez Rosję na szerszą skalę broni termobarycznej oraz amunicji kasetowej, wyjątkowo groźnych dla obrońców i ludności cywilnej Ukrainy.

Jakie są widoczne problemy z koncepcją operacyjną Rosji?

Podstawowym problemem Rosji pozostaje fakt, że wciąż nie osiągnęła ona zakładanych pierwotnie maksymalnych celów politycznych, czyli obalenia władz Ukrainy lub ich pełnej kapitulacji. Niepowodzenie na kierunku kijowskim oraz [poniesione przez Rosjan straty w elitarnych jednostkach i lotnictwie](#) mogą spowodować, że Rosja przyjmie taktykę łamania [woli oporu ludności cywilnej i obrońców głównych miast Ukrainy](#). W przypadku decyzji o szturmie na Charków, Kijów lub Odessę można więc oczekiwać intensywnego wykorzystania artylerii raketowej, która mogłaby sterroryzować i złamać obronę. Do ostrzału Rosja mogłaby użyć nie tylko klasycznych ładunków burzących i fragmentacyjnych, ale także amunicji kasetowej i broni termobarycznej.

Jakimi systemami z amunicją kasetową dysponuje Rosja?

Działanie amunicji kasetowej polega na rozrzuconiu za pomocą rakiet lub bomb dużej liczby małych ładunków wybuchowych, eliminujących cele powierzchniowe i siłę żywą przeciwnika. Broń tego typu jest wyjątkowo groźna dla cywilów, ponieważ 10–30% ładunków nie eksploduje, stając się rozrzuconymi niewybuchami na zaatakowanym obszarze. Była już stosowana podczas walk na wschodzie Ukrainy

(głównie w latach 2014–2015), gdyż żadna ze stron nie podpisała Konwencji o zakazie użycia amunicji kasetowej z 2008 r. Głównymi systemami Rosji z amunicją kasetową są wieloprowadnicowe wyrzutnie typu BM-30 Smiercz o zasięgu 20–70 km oraz BM-27 Uragan o zasięgu 10–35 km. Każda salwa 16 rakiet Uragan z głowicami kasetowymi może stworzyć „strefę śmierci”, pokrywając ładunkami i ich odłamkami przestrzeń o powierzchni 200 tys. m². Rosyjski ostrzał tego typu udokumentowano 28 lutego w trzech dzielnicach Charkowa. Głowice kasetowe znajdują się też na precyzyjniejszych pociskach balistycznych odpalanych z (oficjalnie wycofanych z uzbrojenia) wyrzutni OTR-21 Toczka o zasięgu do 120 km i z nowszych zestawów 9K720 Iskander-M o zasięgu do 500 km. Rosja użyła Toczki z głowicą kasetową 24 lutego w Wuhłedarze (ucierpiał miejscowy szpital) oraz Toczki lub Iskandera z taką głowicą 9 marca w Kramatorsku. Posiada również bomby lotnicze z takimi ładunkami – potwierdzone użycie bomb RBK-250 i RBK-500 miało miejsce 4 marca w Zatoce (obwód odeski).

Jakimi systemami z bronią termobaryczną dysponuje Rosja?

Broń paliwowo-powietrzna (termobaryczna, próżniowa) jest skuteczna w niszczeniu umocnionych obiektów i skupisk wojsk przeciwnika. Jej działanie polega na wykorzystaniu

KOMENTARZ PISM

mieszanki materiałów zapalnych w aerozolu lub pyłe, spalających się w czasie mikrosekund i zabijających przez gwałtowny skok ciśnienia i temperatury. Rosja na małą skalę użyła jej podczas pierwszej wojny w Czeczenii (1994–1996), a następnie na dużą skalę w drugiej wojnie (1999–2000). Bomby termobaryczne były też używane przez reżim Asada i Rosję podczas wojny domowej w Syrii. Rosyjskie lotnictwo dysponuje bombami z takimi ładunkami (KAB-500KrOPD, ODAB-500PM i KAB-1500S) i kierowanymi pociskami powietrze–ziemia (S-8D, S-13D, AS-11 i AS-12). Niepotwierdzone użycie takich bomb miało nastąpić 28 lutego w Ochtyrce (obwód sumski). Rosja posiada też głowice termobaryczne raket SPŁAW 220 dla wyrzutni Uragan oraz wieloprowadnicowej wyrzutni TOS-1 o zasięgu do 3,6 km. Użycie systemu TOS-1 zostało potwierdzone przez wywiad brytyjski, choć bez informacji o szczegółach ataku lub ataków. Zestawy te towarzyszą siłom Rosji w Ukrainie, a jej piechota jest też uzbrojona w ręczne i proste wyrzutnie takich głowic RPG-7, RSzG-2 i RPO-A, skutecznie zastępujące miotacze ognia w walkach na małym dystansie.

Jakie jest prawdopodobieństwo szerszego użycia obu rodzajów broni przez Rosję?

Groźba szerszego lub nawet zmasowanego użycia amunicji kasetowej i broni termobarycznej Rosji rośnie proporcjonalnie do strat ponoszonych przez jej siły zbrojne oraz braku przełomu strategicznego lub politycznego. Dotychczasowe przypadki jej użycia przez Rosję były relatywnie nieliczne, ale dowódcy operacyjni mogą zacząć sięgać po nią częściej przy oblężeniu dobrze bronionych miast jak Charków, Sumy i Kijów na północy oraz Odessa

i Mikołajów na południu Ukrainy. Aktualnie miasta te są ostrzeliwane klasyczną amunicją burzącą i fragmentacyjną, niszczącą umocnienia obrońców i infrastrukturę cywilną. Wraz z przejściem do fazy walk miejskich, które będą oznaczały dla Rosji jeszcze wyższe niż obecnie straty w ludziach, Rosja sięgnie jednak najpewniej po taktykę sprawdzoną już w Czeczenii i Syrii.

Jakie będą konsekwencje szerszego ich użycia?

Zarówno amunicja kasetowa, jak i broń termobaryczna nie są zakazane powszechnie obowiązującym aktem prawa międzynarodowego, ale ich szersze [użycie w skupiskach cywilnych byłoby kolejnym złamaniem konwencji genewskich przez Rosję](#). W przypadku obu rodzajów broni nie ma także efektywnych metod obrony w postaci radarów artyleryjskich lub systemów obrony przed raketami artyleryjskimi. Obrona pasywna (schrony) może być efektywna w przypadku ataków amunicją kasetową, ale już nie bronią termobaryczną. Dlatego wykorzystanie takiej broni przez Rosję spowodowałoby wiele ofiar śmiertelnych i miałyby bardzo duży wpływ na morale ukraińskich obrońców, sytuację humanitarną na Ukrainie oraz podejście opinii publicznej państw NATO do wojny. Bardzo istotne jest więc sygnalizowanie przez państwa NATO, że konsekwencją szerokiego użycia takich systemów będzie nasilenie presji ekonomicznej na Rosję i wzmocnienie obrony na wschodniej flance Sojuszu. Ponadto istotne jest dokumentowanie przez Ukrainę i organizacje pozarządowe każdego – nawet ograniczonego – użycia przez Rosję amunicji kasetowej i broni termobarycznej oraz jej ofiar.